

LAVO Tervonen Markus(OM)

25.03.2019
JULKINEN

Asia

U 32/2018 vp. -jatkokirje eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin (EU) 2017/1132 muuttamisesta rajatylittävien yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten osalta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 32/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Coreperissa 27.3.2019 on tarkoitus hyväksyä puheenjohtajan komission ja parlamentin kanssa neuvottelema alustava yhteisymmärrys direktiivin (EU) 2017/1132 muuttamisesta rajat ylittävien yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten osalta.

Coreper antoi mandaatin trilogineuvottelujen aloittamiseksi 30.1.2019 ja puheenjohtajan neuvottelumandaatin päivittämisestä päätettiin Corpererissa 1.3.2019.

Eduskuntaa on informoitu U-kirjeellä U 32/2018 vp. Alustava kompromissi vastaa kokonaisuutena Suomen neuvottelutavoitetta ja annetaan tiedoksi Eduskunnalle.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan ehdotuksen neuvoston ja parlamentin yhteiseksi näkemykseksi. Tietävästi saavutetun neuvottelutuloksen takana on neuvostossa päätöksen hyväksymiseen tarvittava enemmistö. Suomi tukee ratkaisun hyväksymistä Romanian puheenjohtajakaudella. Kokonaisuutena arvioiden alustava poliittinen kompromissi vastaa Suomen neuvottelutavoitetta, vaikka työntekijöiden osallistumisjärjestelmiä koskevat muotoilut ja osa menettelyiden määräajoista eivät täysin vastaa tavoitteitamme.

Suomen kannalta keskeisiä kompromissin elementtejä on käsitelty tarkemmin alla.

Kompromissiehdotuksen artikloissa 86m (7), 127 (7) ja 160o (7) säädetään jäsenvaltion lainsäädännön perusteella määrittävästä oikeuden väärinkäytön kiellosta, johon perustuen rajat ylittävään yritysjärjestelyyn tarvittavan lähtövaltion viranomaisen luvan antaminen on kielletty. Artiklojen sanamuoto vastaa puheenjohtajalle Coreperissa 1.3.2019 myönnettyä neuvottelumandaattia.

Arvio: Vaatimus voidaan panna täytäntöön pääasialliselta sisällöltään nykyistä rajat ylittävään sulautumiseen vaadittavaa viranomaistarkastusta ja lupaehtoja vastaavasti. Toisaalta kompromissiehdotuksen tarkoituksena on säilyttää todellinen kotipaikka -

lainvalintasääntöä puolustavien jäsenvaltioiden mahdollisuus nykyisen lainvalintaperiaatteensa soveltamiseen silloin, kun rekisteröidyn kotipaikan siirrossa muut sen soveltaman periaatteen mukaiset liittymät eivät täyty. On epäselvää, missä määrin viimeksi mainittu tulkinta on sijoittautumisvapautta koskevan EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukainen.

Mainittujen artikloiden (8) kohtiin on lisätty arviointimenettelyä täydentävä kohta, jonka mukaan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen, jolle on syntynyt järjestelyn lainmukaisuuden arvioinnissa vakava epäily siitä, että järjestely on kansallisen lain mukaan oikeuden väärinkäyttöä, petollista, rikollista tai kansallisen lain tai EU-lain sivuuttamista tai kiertämistä, on tämän jälkeen otettava huomioon tapauskohtaisessa kokonaisarvioinnissa olennaiset seikat, jotka eivät käy ilmi artikloista.

Direktiivin 33. johdantokappaleen mukaan tällaisina seikkoina tulisi ottaa huomioon ainakin seuraavat vastaanottavassa tai vastaanottavissa jäsenvaltioissa toimivan yrityksen tai yritysten piirteet: järjestelyn tarkoitus, toimiala, sijoitukset (epäselvää, tarkoittaako sijoituksia yhtiöön vai yhtiön sijoituksia), liikevaihto, tulos ja tappio, työntekijöiden määrä, asuinpaikat ja jakautuminen eri ryhmiin (kuten lähetetyt työntekijät), taserakenne, kotipaikka verotuksessa, varat ja niiden sijainti, tuotantovälineet, tosiasialliset edunsaajat, minkä valtion sote-järjestelmän piirissä yritys toimii, yhtiön tai yhtiöiden arvioidut kaupalliset riskit ennen ja jälkeen järjestelyn sekä henkilöstöedustusjärjestelyä koskevat tiedot ja olosuhteet (ottaen erityisesti huomioon henkilöstöedustusjärjestelyn laukaisevan 4/5-säännön). Toisaalta toimivaltainen viranomainen voi johdantokappaleen mukaan pitää osoituksena väärinkäytöksen puuttumisesta sitä, että yhtiö siirtää todellisen kotipaikkansa ja/tai taloudellisen toimintansa vastaanottavaan jäsenvaltioon.

Lisäksi direktiivin 38. johdantokappaleen mukaan vastaanottavan valtion toimivaltaisen viranomaisen pitää tarkistaa sen lain mukaiset rekisteröinnin lailliset edellytykset, mukaan lukien se, onko järjestely kansallisen tai EU-lainsäädännön kiertämistä. Toisaalta johdantokappaleen mukaan vastaanottavan valtion viranomainen ei voi kiistää lähtövaltion viranomaisen todistuksesta ilmeneviä tietoja.

Arvio: Perussopimus tuntee yhtiöoikeudellisena lainvalintasääntönä sekä rekisteröintivaltio-periaatteen että todellinen kotipaikka -periaatteen. EU-tuomioistuimessa on erityisesti 2000-luvulla syntynyt varsin laaja oikeuskäytäntö, jossa yhtäältä tunnustetaan molemmat periaatteet ja toisaalta rajoitetaan tosiasiallinen kotipaikka -periaatteen soveltamista rajat ylittävissä yritysjärjestelyissä. Nämä seikat rajoittavat jo sellaisenaan epäselvien johdantokappaleiden soveltamista käytännössä, vaikka ne periaatteessa vahvistaisivat todellinen kotipaikka -periaatteen soveltamista. Käytännössä kompromissiehdotuksen epäselvyys voi kuitenkin lykätä tai vaikeuttaa joissakin tapauksissa rajat ylittävän yritysjärjestelyn toteuttamista, jos vain lähtövaltio soveltaa todellinen kotipaikka -periaatetta ja sen toimivaltainen viranomainen kieltää järjestelyn ja perustelee kieltäytymistään johdantokappaleilla. Epäselvyyden ei arvioida vaikuttavan rajat ylittäviin yritysjärjestelyihin rekisteröity kotipaikka -periaatetta soveltavista jäsenvaltioista olevien yhtiöiden kesken.

Kompromissiehdotuksen 86 l, 133 ja 160 n artikloiden osalta alustavassa poliittisessa kompromississa on poikettu neuvoston yleisnäkemyksen muotoiluista työntekijöiden kuulemisen ja tiedottamisen sekä osallistumisjärjestelmien osalta. Yleisnäkemyksen mukaan sulautumisissa säilytettiin voimassa olevan direktiivin mukaisesti henkilöstön edustamisen raja-arvona 500 työntekijää. Kompromississa sulautumisiin on otettu sama henkilöstön osallistumisen raja-arvo kuin kotipaikan siirroissa ja jakautumisissa (4/5 kansallisen lain henkilöstöedustussäännösten soveltamisen raja-arvosta).

Kompromississa henkilöstön osallistumisjärjestelmien säilymistä koskeva ehdotuksen 86 l (7), 133 (7) ja 160 n (7) artikloista ilmenevä suoja-aika on pidentynyt neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesta kolmesta vuodesta neljään vuoteen. Samoin osakkeenomistajille ja työntekijöille yritysjärjestelystä annettavan raportin määräaika on ehdotuksen 86 e (6), 124 (6) ja 160 g (6) artikloissa pidentynyt yhdestä kuukaudesta 6 viikkoon ennen yhtiökokousta.

Arvio: Suomi voi hyväksyä neuvottelutuloksen kokonaisuutena, vaikka Suomi on neuvotteluissa pyrkinyt säilyttämään rajatylittäviä fuusioita koskevan sääntelyn ennallaan.

Pääasiallinen sisältö

Tausta. Komissio antoi 25 päivänä huhtikuuta 2018 ehdotuksen direktiivin (EU) 2017/1132 muuttamisesta rajat ylittävien yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten osalta. Ehdotuksen tavoitteena on helpottaa sijoittautumisvapauden käyttämistä EU:ssa säätämällä yhtiön kotipaikan siirrosta ja rajat ylittävästä jakautumisesta sekä muuttamalla ja täydentämällä rajat ylittäviä sulautumisia koskevaa EU-sääntelyä.

Valtioneuvoston kanta. Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kaikkiin toimiin, joilla tehostetaan yritysten sijoittautumisvapauden käytön helpottamista ja pitää tärkeänä, että rajat ylittäviä yritysjärjestelyjä koskevassa sääntelyssä otetaan huomioon erilaisten yhtiöiden ja niiden sidosryhmien perustellut tarpeet. Direktiivissä tarkoitettujen yritysjärjestelyjen helpottaminen edellyttää jo niiden rajat ylittävän luonteen johdosta EU-tason toimia.

Suomi on direktiiviehdotusta koskevissa neuvotteluissa pyrkinyt siihen, että rajat ylittävien järjestelyjen toteuttamisen edellytykset määriteltäisiin mahdollisimman tarkkarajaisesti ja että ne olisivat oikeasuhtaisia sääntelyn tavoitteeseen nähden eivätkä tarpeettomasti rajoittaisi sijoittautumisvapauden käyttöä. Suomi on pitänyt nykyistä rajat ylittäviä sulautumisia ja jakautumisia koskevaa sääntelyä ja sijoittautumisvapauden käyttöä koskevaa EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöä vertailukohtana ja mallina toimivasta sääntelystä.

Yhtiön eri sidosryhmien oikeussuojan arvioinnissa ja kehittämisessä on valtioneuvoston mukaan otettava huomioon myös muut kuin käsillä olevan direktiiviehdotuksen yhtiöoikeudelliset keinot ja pyrittävä välttämään tarpeettomia päällekkäisiä ja ristiriitaisia vaatimuksia.

Neuvoston yleisnäkemys vastasi sisällöltään hyvin pitkälle Suomen neuvottelutavoitteita erityisesti siten, että yleisnäkemyksessä oli luovuttu Suomen ongelmallisena pitämistä yritysjärjestelyn edellytysten ja niiden viranomaistutkimuksen laajoista ja avoimista määritelmistä sekä siten, että henkilöstön osallistumista koskevat säännökset vastasivat sisällöltään voimassa olevaa rajat ylittäviä sulautumisia vastaavia säännöksiä. Lisäksi neuvoston yleisnäkemyksen mukainen yritysjärjestelyn käytännön toteuttamista koskeva sääntely (ml. osakkaiden ja velkojien suoja, päätöksenteko) oli komission ehdotusta selkeämpää ja vastasi paremmin Suomen nykyistä toimivaksi arvioitua sääntelyä.

Euroopan parlamentin kanta direktiiviehdotukseen on poikennut olennaisesti neuvoston yleisnäkemyksestä erityisesti viranomaisen suorittaman yritysjärjestelyn

edellytysten ennakotarkistuksen ("oikeuden väärinkäytön kieltö") sekä henkilöstön tiedottamisen, konsultoinnin ja osallistumisen osalta. Parlamentin arviossa on korostunut yritysjärjestelyjen mahdollinen käyttö yhtiötä ja sen toimintaa koskevan lainsäädännön (ml. henkilöstöedustusta koskeva sääntely) kiertämiseksi. Parlamentin ehdottamat keinot tällaiseen toimintaan puuttumiseksi poikkeavat olennaisesti siitä, mikä on valtioneuvoston arvion ja neuvoston yleisnäkemyksen mukaan perusteltua.

Trilogineuvotteluissa saavutettu alustava poliittinen kompromissi poikkeaa sisällöltään Suomen neuvottelutavoitteesta siten, että henkilöstöedustuksen raja-arvot on yhdenmukaistettu komission ehdotuksen mukaiseksi eikä voimassa olevan rajat ylittävien fuusioiden mukaisesti ja eräät määräajat ovat jonkin verran pidempiä kuin komission ehdotuksessa ja voimassa olevassa rajat ylittävien sulautumisten sääntelyssä. Kokonaisuutena arvioiden alustava poliittinen kompromissi vastaa Suomen neuvottelutavoitetta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 50 artiklaan. Päätöksentekomenettelyssä noudatetaan tavallista lainsäätämisyjärjestystä. Neuvostossa hyväksyminen vaatii määräenemmistön.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti on käsitellyt ehdotusta JURI valiokunnassa ja raportoijana toimii Evelyn Regner (S&D). ECON ja EMPL valiokunnat antoivat lausuntonsa ehdotuksesta. JURI valiokunta päätti neuvottelujen aloittamisesta neuvoston ja komission kanssa 17.1.2019.

Alustavan aikataulun mukaan Euroopan parlamentin on tarkoitus äänestää alustavasta kompromissista täysistunnossa 15.4.2019.

Kansallinen valmistelu

U-kirjeluonnos on käsitelty toukokuussa 2018 valtioneuvoston EU-asioiden sisämarkkinat- ja työoikeus-valmistelujaostossa, minkä lisäksi neuvottelujen etenemisestä on tiedotettu mainituille jaostoille helmi-maaliskuussa 2019.

Tässä muistiossa esitetyn alustavan poliittisen kompromissin hyväksymistä on käsitelty sisämarkkinat- ja työoikeus-valmistelujaostojen kirjallisessa menettelyssä 21.-22.3.2019.

Eduskuntakäsittely

U 32/2018 vp.
TaVL 43/2018 vp
SuVEK 112/2018 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 5 luvun 27 §:n perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole budjettivaikutuksia eikä välittömiä vaikutuksia kansantalouteen.

Ehdotus voi jossain määrin helpottaa rajat ylittäviä järjestelyjä ainakin sellaisten suurten yritysten kesken, jotka ovat rekisteröity kotipaikka -lainvalintasääntöä soveltavista jäsenvaltioista. Toisaalta on epäselvää, missä määrin ehdotus helpottaa sellaisia rajat ylittäviä yritysjärjestelyitä, joihin osallistuu yrityksiä myös todellinen kotipaikka -periaatetta soveltavasta valtiosta. Lisäksi varsinkin muiden kuin suuryritysten osalta kompromissin tieto-, henkilöstöedustuksen raja-arvo- ja menettelytapavaatimusten minimitasokin voi käytännössä rajoittaa merkittävästi sääntelyn käytettävyyttä. Viime kädessä ehdotuksen vaikutukset riippuvat muun muassa siitä, miten laajan kansallisen liikkumavaran mahdollistava oikeuden väärinkäytön kiellon arviointi pannaan täytäntöön eri jäsenvaltioissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Tietävästi saavutetun neuvottelutuloksen takana on neuvostossa päätöksen hyväksymiseen tarvittava enemmistö.

Suomi on tulevana puheenjohtajana osallistunut tarkkailijana trilogineuvotteluihin ja pyrkinyt mahdollisuuksien mukaan tukemaan Romaniaa neuvoston neuvottelutavoitteiden saavuttamiseksi.

Asiakirjat

Puheenjohtajan Coreper-asiakirja 22.3.2019 (7426/19)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen jyrki.jauhiainen@om.fi, +358 503800193
 Lainsäädäntöneuvos Markus Tervonen markus.tervonen@om.fi +358 505709528
 EU-avustaja Vappu Halonen, vappu.halonen@om.fi +358 504414062
 Hallitusneuvos Liisa Heinonen liisa.heinonen@tem.fi, +358 503960605

EUTORI-tunnus

EU/2018/0953

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
